

Filmové festivaly a filmová distribuce

3AM593 Management a produkce v audiovizuální tvorbě

Mgr. Jan Hanzlík, Ph.D.

Katedra arts managementu, FPH VŠE v Praze

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Filmové festivaly

- festival
 - tematická přehlídka / slavnost
- filmový festival
 - zpravidla opakující se přehlídka výstupů audiovizuální, resp. filmové produkce
 - filmy / dokumenty
 - hrané / animované
 - profesionální / amatérský
 - zdroj skupinově sdílených zážitků
 - marketingový nástroj
 - nástroj distribuce
 - zdroj poznání

Filmové festivaly

- první evropská filmová přehlídka
 - Monako 1898
- první filmová soutěž
 - bratři Lumiérové _ 1907
- La Mostra Internazionale d'Arte Cinematographico
 - Benátky _ 1932
 - první opakovaný festival
 - součást bienále
 - závislý na vládě
 - -> postupné ideologické směřování k fašismu

Filmové festivaly

- v počátcích filmových festivalů dominoval nacionalismus
 - snímky do soutěží vybírány politicky
 - důsledek dotací průmyslu
 - národní angažovanost
- festivaly jako místa
 - střetu a soutěže v produkci kultury
 - politických setkání
- náznaky festivalové aktivity je možné vyzorovat na mezinárodních výstavách

Filmové festivaly

- Cannes

- reakce na fašizující La Mostra Internazionale d'Arte Cinematographico
- 24. 6. 1939 založen -> měl se konat 1.9.1939
 - na založení se podílela Francie / Velká Británie / USA
- 31. 8. 1939 _ přepadení vysílačky v polské Glivici
- 1.9. 1939 _ VB / Francie vyhlásila válku Německu
- festival promítnul 1 film

Filmové festivaly

- další ročník realizován nebyl
 - obdobná praxe v případě všech analogických události na území Evropy
- 1941 _ Lugano
 - Rassegna del film Italiano
 - poté každý druhý rok
 - po zařazení mezinárodní produkce rozvoj
 - ukončen 1946 _ referendem zamítnutý požadavek na stavbu otevřeného kina
- 22. 8. 1946 _ Locarno

Filmové festivaly

- 20. 9. 1946 _ obnova Cannes _ Locarno
- po 2WW _ významný růst celého filmového průmyslu
- 1946 _ obnova festivalu v Benátkách / Karlovy Vary / Edinburg
- 1947 _ Brusel
- 1951 _ Berlín
- státy podporovaly vznik festivalů
 - ekonomický význam
 - politický význam
 - protiváha importované produkci z USA

Filmové festivaly

- 20. 9. 1946 _ obnova Cannes _ Locarno
- po 2WW _ významný růst celého filmového průmyslu
- 1946 _ obnova festivalu v Benátkách / Karlovy Vary / Edinburg
- 1947 _ Brusel
- 1951 _ Berlín
- státy podporovaly vznik festivalů
 - ekonomický význam
 - politický význam
 - protiváha importované produkci z USA s výjimkou Berlína

Filmové festivaly

- Fédération Internationale des Associations de Producteurs de Films (1933)

- v reakci na vznik řady festivalů požadavek na tvorbu systému a klasifikace festivalů

- podporováno samotnými festivaly

- Kategorie A

- Cannes a Benátky

- 1956 _ Karlovy Vary / Berlín

Filmové festivaly

- 1961 _ Cannes _ Marché du Film
 - proklamace filmového festivalu jako místa filmového obchodu
 - kritika přílišné komerčnosti
- 1968 _ Cannes _ zrušen
 - socialistické demonstrací
 - francouzští režiséři podpořili _ požadavek na vyzdvižení uměleckých kvalit
 - změna paradigmatu vnímání filmových festivalů
 - Forman (Hoří, má panenko)
 - Menzel (Rozmarné léto)
 - Němec (O slavnosti a hostech)

Filmové festivaly

- 1968 _ Pesaro

- význam následkem zrušení Cannes
 - celovečerní / dokumentární filmy
 - paralelní aktivistická / politická / diskusní platforma
 - Umberto Eco, Pier Paolo Pasolini, Miloš Forman

- po roce 1968

- upozaděna politická / komerční / nacionální část
- otevření se celosvětové tvorbě
- akcentace funkcionářů / autorů / děl

Filmové festivaly

- Cannes 1969

- Patnáctka filmových režisérů

- autoři snímků, které byly nezařaditelné do hlavní soutěže

- Berlín 1971

- Fórum mladého filmu

-

- 70. léta

- změna způsobu výběru filmů

- individualita témat / zpracování

- autoři

Filmové festivaly

- zodpovědnost přejal ředitel festivalu
 - vnímán jako tvůrce festivalu
 - spolu s organizačními složkami festivalu
 - tvář festivalu

- prezentace filmů latinskoamerických zemí
 - vazba na socialistické režimy
 - tematické festivaly
 - přibývá enkulturační funkce

Filmové festivaly

- 80. léta

- po upozadění opětovný růst ekonomické funkce

 - frekventovaná místa mezinárodního obchodu

 - vstup televizních společností

 - vstup souvisejících průmyslů

- veletrhy filmového průmyslu

 - Evropa _ Berlín / Milán

 - Amerika _ Sundance / Las Vegas / Los Angeles / Toronto /
Mottréal

Filmové festivaly

- nezávislé snímky / umělecké snímky / snímky třetího světa
 - snaha hledat alternativní produkci
- globální růst počtu filmových festivalů
- zavedení marketingových nástrojů
 - propagace snímků prostřednictvím festivalů
 - přejímání jména festivalu
 - cílení marketingů snímků na tematické festivaly
 - kategorie úspěchů

Filmové festivaly

- Fédération Internationale des Associations de Producteurs de Films (FIAPF)
 - 1933
 - 34 produkčních organizací / 27 zemí
 - zastupuje ekonomické, právní a regulační zájmy filmového a televizního průmyslu
 - sdružuje velké mezinárodní festivaly a synchronizuje kooperaci
 - zvyšuje standardy festivalů

Filmové festivaly

- požadavky pro akreditaci
 - celoroční zdroje
 - mezinárodní výběr filmů a soutěžní poroty
 - zázemí pro mezinárodní tiskové zpravodaje
 - opatření proti krádeži a tvorbě nelegálních kopií promítaných filmů
 - prokazatelná podpora lokálního filmového průmyslu
 - pojištění všech filmových kopií proti ztrátě, krádeži a zničení
 - vysoká kvalita oficiálních publikací vztahující se k festivalu

Filmové festivaly

- 4 kategorie

- Kategorie A

- Soutěžní filmové festivaly

- 14

- Benátky, Cannes, Karlovy Vary, Berlín, Montreal, Moskva, Tokyo, Káhira

- Kategorie B

- Specializované soutěžní filmové festivaly

- tematicky vyhraněné

- 24

- Milan, Turín, Kalkata, Stockholm, Busan, Kitzbühel, Istanbul

Filmové festivaly

- Kategorie C
 - Nesoutěžní filmové festivaly
 - 2
 - Toronto, Benátky
- Kategorie D
 - Festivaly dokumentárního a krátkého filmu
 - 5
 - Tampere, Oberhausen, Krakov, Petrohrad, Bilbao

Filmové festivaly

- současnost
 - přetrvávající pozornost
 - enormní frekvence vzniku
 - v Evropě malé
 - Asie následuje historii Evropy
- globálně probíhají nonstop
- festivaly opustili svoji oligopolní roli
- tematické festivaly
 - funkce komunitní / formační / sociální / aktivistická

Filmové festivaly

- MFF Karlovy Vary

- snahy o vytvoření festivalu byly již v meziválečném období
 - lázeňská centra země vhodná
 - polohou
 - dopravní dostupností
 - kapitálem
 - dostatečným počtem relevantních návštěvníků
- 1. 8. 1946 _ první ročník _ Mariánské Lázně
 - některé filmy promítány v Karlových Varech
 - 7 států / 13 celovečerních filmů / 18 krátkometrážních filmů
 - původně nesoutěžní
- 2. 8. 1947 _ druhý ročník _ Mariánské Lázně
 - 9 států / 12 celovečerních filmů / 44 krátkometrážních filmů

Filmové festivaly

- 17. 7. 1948 _ třetí ročník _ Mariánské lázně
 - soutěžní _ Křišťálový globus
 - 16 států
- 1949 _ Karlovy Vary
 - lokalita s lepším předpokladem pro další rozvoj
- 50. leta _ socialismus
 - kulturní reakce
 - budovatelské zaměření
 - udělování cen bratrským zemím
 - 1956 _ FIAPF _ Kategorie A
 - kvůli MFF v Moskvě musel být festival pořádán jednou za dva roky

Filmové festivaly

- 17. 7. 1948 _ třetí ročník _ Mariánské lázně
 - soutěžní _ Křišťálový globus
 - 16 států
- 1949 _ Karlovy Vary
 - lokalita s lepším předpokladem pro další rozvoj
- 50. leta _ socialismus
 - kulturní reakce
 - budovatelské zaměření
 - udělování cen bratrským zemím

Filmové festivaly

- druhá polovina 60. let
 - 1956 _ FIAPF_ Kategorie A
 - snaha o dosažení statusu otevřeného festivalu mezinárodní úrovně bez ohledu na globální politickou situaci
 - festival se stal největším filmovým festivalem své doby
 - 40 zahraničních delegací
 - manifestace mezinárodní spolupráce
- 1958
 - výtky k zařazování komerčních snímků
 - překračování ideové linie

Filmové festivaly

- 1959

- kvůli MFF v Moskvě musel být festival pořádán jednou za dva roky
- podmínka jednoho festivalu Kategorie A ročně v rámci východního bloku

- 1960

- upozadění Moskvou
- přesun internacionality do společenských událostí
- kritérium soutěže _ pravdivý obraz života

- 1966

- nevyhlášena hlavní cena z důvodu nedostatečné kvality

Filmové festivaly

- 1967

- kolektivní příprava nové koncepce
- nominace filmů pořadateli
 - dosud oficiálními zahraničními institucemi
 - programová komise
 - zahraniční působení / sběr
 - nižší počet snímků
- paralelní informativní sekce
 - předpremiéry (v rámci ČSSR)
- Volná tribuna

Filmové festivaly

- 1968 _ realizace festivalu
 - relativní neúspěch
 - vytýčení nové cesty
- 1970 _ návrat k starému pojetí
 - za politického dohledu
 - nárůst ocenění
- <1989 _ pokračování konceptu

Filmové festivaly

- 1990 – 1993 krize
- 1994 _ Bartoška / Zaoralová
 - nejprestižnější filmový festival východního bloku

Filmové festivaly

- 1990 – 1993 krize
- 1994 _ Bartoška / Zaoralová
 - nejprestižnější filmový festival střední a východní Evropy
 - ~ 150 snímků z celého světa
 - všechny natočené v předcházejícím roce
 - mnohé jsou uváděny mimořádně

Filmové festivaly

- soutěžní sekce

- pouze filmy natočené po v minulém roce a neuvedené mimo zemi původu

- Hlavní soutěž

- Křišťálový glóbus / Zvláštní cena poroty / Ceny za režii / Cena za herecké výkony

- Cena Na východ od Západu

- sekce pro filmy zemí bývalého Východního bloku

- Soutěž dokumentárních filmů

- Cena nejlepšímu dokumentárnímu filmu _ nad 60 minut

Filmové festivaly

- ostatní sekce
 - České filmy
 - Horizonty
 - přehlídka světové produkce
 - Imagina
 - nekonvenční, radikální snímky
 - Jiný pohled
 - neobvyklé umělecké ztvárnění

Filmové festivaly

- Návrat k pramenům
 - klasické / kultovní / raritní snímky
- První podání
 - deset mladých evropských režisérů
- Půlnoční filmy
 - výběr hororových či akčních snímků
- Pocty, retrospektivy
 - představení určitých autorů či témat

Filmové festivaly

- 2018

- 400 mezinárodních režisérů, filmařů a herců
- 150 vybraných celovečerních filmů zhlédnou každý rok diváci
- 14 festivalových kinosálů
- 70 filmů uváděných ve světové, mezinárodní nebo evropské premiéře
- 1100 distributorů, sales agentů, producentů a festivalových programmerů
- 700 novinářů především ze střední a východní Evropy
- 13 000 diváků
- 140 000 prodaných vstupenek

Festivalová distribuce

- alternativní distribuční okruh

- mimo tržní prostředí
- možnosti ovlivnění trhu
- korekce distribučního systému
- předvýběr
- vstupní brána distribuce

- těsnější spojení s kulturou -> festival je kulturní akcí

- rozpor mezi úrovní a přínosem

Festivalová distribuce

- kategorie A

- snímky se mohou dostat i ty distribučně nejslabší snímky do popředí
 - pozornost médií
 - zájem návštěvníků
 - dostatečná síla

- menší festivaly

- účastníci se věnují více akci samotné než jednotlivým snímkům
- přejímají snímky již zařazené
- velmi obtížně ovlivňují prostor

Festivalová distribuce

- nemožnost exaktního vyhodnocení výsledků filmu
 - jeden z největších rozdílů mezi festivalovou a klasickou distribucí
 - dokonce ani festivaly nelze exaktně porovnávat
 - mnohé festivaly odhadují
 - statistiky využívají k sebe prezentaci
 - požadavek na konkrétní čísla -> extrémně nákladné
- festival jako rozšíření distribučních možností

Festivalová distribuce

- festival jako distribuční platforma

- omezenost programu

- nutnost vnějších pre-referencí snímků

 - jinak mají návštěvníci tendenci preferovat to, co již znají

- výhoda získání pozornosti jako přidružená projekce po boku toho nejlepšího

- zahraniční festivaly preferují nejsilnější snímky

 - vyšší počty projekcí

 - MFF KV max 3x vč. společné projekce pro novináře a odborníky

Festivalová distribuce

- iniciační prostor pro word-of-mouth
- PR zázemí

- v ČR jsou z hlediska komerce nejvhodnější festivaly s placeným vstupem
 - a děleným ziskem mezi pořadatele a distributory
 - distributor v případě festivalů dostává výrazně méně než v rámci kinodistribuce

- festivaly Kategorie A licenční poplatky hradí jen ojedinele

Festivalová distribuce

- v ČR mizí alternativní / artová kina
 - příležitost v rámci festivalů
- reverzně festivaly se často konají v těchto provozech
 - finančně výhodné
- vytlačují standardní programovou nabídku
 - ta je v případě artových kin tvořena zejména potenciálně festivalovými filmy
 - podpora festivalů státem přispívá k navýšení jejich počtu
- celkově mizí prostor pro nemainstreamovou produkci

Festivalová distribuce

- festivaly preferují / vyžadují exkluzivitu premiéry
- distributoři stále častěji nasazují filmy až po průchodu festivaly
 - zvyšuje šanci úspěchu
- obchodní model přestává fungovat
 - přeplněnost prostoru
 - přílišná frekvence uvádění nových snímků
 - důsledek digitalizace

Festivalová distribuce

- klasická distribuce

- filmy ve vývoji
 - případně před vývojem
 - za vyšší ceny než hotové filmy
 - riziko přenesené na distributora
- část výdajů může být kryta z předprodejů
- možnost korigovat za účelem úspěchu
- cílem je uvádět díla finančně úspěšná

Festivalová distribuce

- festivalová distribuce

- hotová díla

- dramaturgický výběr

- řetězová distribuce

- komplexní set

- riziko, že festival snímek přetlačí

- pro pořadatele nezávislost na úspěchu jednoho konkrétního filmu

- cílem je uvádět uměleckou hodnotu

Filmové festivaly a festivalová distribuce

- literatura / zdroje:

VALCK, M. (2007). Film festivals: from European geopolitics to global cinephilia. Amsterdam:Amsterdam University Press.

10 let Československého státního filmu. 1. vyd. Praha: Československý státní film, 1955.

MARTÍNEK, P. (2014). Jsou filmové festivaly skutečně platnou distribuční platformou?. *Illuminace*, 26(1), 49.

JIŘIŠTĚ, J. (2014). Iluzorní obrodný proces karlovarského filmového festivalu. *Illuminace*, 26(1), 9.

Bláhová, J. (2014). Filmové festivaly. *Illuminace*, 26(1), 5.

<http://www.kviff.com/>

<http://www.fiapf.org/>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

